

Handläggare: Yvonne Zellman
Telefon: 508 28 482

Nr 8

Till
idrottsnämnden

Underlag till budget 2011 och inriktning för 2012 och 2013 för idrottsnämnden

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande.

1. Förvaltningens förslag till underlag till budget 2011 och inriktning för 2012 och 2013 för idrottsnämnden godkänns.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Inger Båvner

Förvaltningschef

1. Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Under respektive kommunfullmäktiges inriktningsmål redovisas i punktform idrottsnämndens förslag till strategiska satsningar för att bidra till att uppfylla målen under perioden 2011-2013.

1.1 Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

- Policy, strategier och rutiner för idrottsförvaltningens entreprenadupphandlingar ska ses över.
- Aktivitetsbokning via Internet ska införas.
- Stödet till det organiserade spontanidrottandet behöver öka.

- Det är angeläget med ökad tilldelning av tider i idrottsanläggningarna för handikappidrotten.
- En långsiktig utvecklingsplan för fritidsbåtlivet i Stockholm kommer att föreslås.
- Upprustningen av fyra sim- och idrottshallar påbörjas.
- Det förebyggande och övergripande säkerhetsarbetet behöver förstärkas.
- En ny upphandlingsform, s.k. konkurrenspräglad dialog, ska prövas i samband med arbetet med att uppföra en dubbelidrottshall på Stora Mossens idrottsplats.

1.2 Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

- Intraprenaden idrott ute västerort upphandlas på nytt.
- Fler idrottsanläggningar ska drivas på entreprenad eller i föreningsdrift.
- Serveringar vid nämndens anläggningar ska ha en tydlig hälsoinriktning.
- Som ett led i att ytterligare minska sjukfrånvaron bland de anställda ska orsaker till korttidsfrånvaro börja utredas redan efter tre frånvarotillfällen inom sex månader.
- Den interna hälsopolicyn ska spridas inom förvaltningen och hälsoombuden utbildas.

1.3 Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

- Det regionala samarbetet om utbildning inom idrottssektorn ska utvecklas.
- Arbetet att behovsanpassa fastigheternas tekniska system för att minska energiförbrukningen fortsätter.
- En fortsatt successiv anpassning till modernare belysning i idrottshallarna ska minska elförbrukningen.

2. Nämndens verksamhetsområde

Idrottsdrift

Under senare år har förvaltningen noterat en kraftig ökning av antalet besökare till sim- och idrottshallarna. Under 2009 kunde dock en mindre avmattning ses, och det är rimligt att anta att de kommande åren inte kommer att uppvisa någon tydlig ökning av antalet besök. Förvaltningen bedömer att antalet besök börjar komma i nivå med vad anläggningarna kan ta emot.

Den förestående upprustningen av ett antal av stadens sim- och idrottshallar kommer under de närmaste åren att innebära lokala intäktsförluster. Ett årskort ger tillgång till träning i alla stadens anläggningar. Detta kan reducera den befärad minskningen av antalet besökare. Upprustningen av de fyra aktuella sim- och idrottsanläggningarna Farsta, Åkeshov, Västertorp och Vällingby ska göra det

möjligt för dessa att bättre kunna erbjuda ändamålsenliga, moderna lokaler för den egna verksamheten och på så sätt stärka den samlade kapaciteten och vända trenden tillbaka till ökande besökssiffror.

Förvaltningen kommer under 2010 att påbörja en översyn av serveringarna och av föreningarnas utvecklingsmöjligheter vid stadens idrottsanläggningar. Översynen ska bland annat innefatta förslag som kommer att ingå i en samlad hyrespolicy, bättre uppföljning av upprättade avtal, möjligheter till en ökad hälsoinriktning vad avser serveringarnas utbud och förbättrad samverkan med föreningar så att dessa kan utvecklas på ett sätt som är kommersiellt intressant för både staden och föreningarna.

Kassa- och entrésystemet är nu infört i stadens alla sim- och idrottsanläggningar samt för Kungsträdgårdens skridskouthyrning. Nämnden har därmed ett enhetligt system och rutiner för kassahantering samt en säker penninghantering via SafePay. Ambitionen är att under 2010 kunna implementera även sim- och aktivitetsbokningen i detta system. Det innebär en förenkling och automatisering av administrationen av simskole- och aktivitetsbokningen. Kunderna får en avsevärt förbättrad tillgänglighet i och med att de, dygnet runt, kan boka aktiviteter via webben samt anmäla sig till simskola. Inriktningen är att så snart som möjligt kunna utveckla bokningen till att även omfatta betalning via Internet. Detta är dock avhängigt av i vilken takt staden hittar lösningar och fattar beslut i denna fråga. Parallellt med systemutvecklingen ska utbildning, utveckling och ett förbättringsarbete av rutiner och säkerhet kopplat till kassa- och entré- samt bokningssystemen genomföras.

Inom förvaltningen pågår ett utvecklingsarbete för att föreningar i större utsträckning ska kunna boka idrottsanläggningar över nätet. Korresponderande datasystem ska skapas mellan stadens bokning och idrottsförbunden. Den planerade tränings-tiden över säsong ska ses över. Särskilda vinterprogram ska tas fram för vinterfotbollsplaner och motsvarande för traditionella inomhusidrotter för sommarperioden. Antalet drifts- och samverkansavtal med föreningar för drift och tillsyn av nämndens idrottsanläggningar ska öka.

Allt fler av de stora idrotterna som fotboll, ishockey, bandy med flera förlänger sina säsonger och går från sommar- respektive vinteridrott till att bli åretruntidrotter. Detta medför ökade krav på möjligheter att tävla och träna året om. Driftskostnaden för att tillgodose dessa krav ökar och en översyn måste ske av hur förvaltningen disponerar de anställdas insatser.

Om resultatet av ovan nämnda säsongsöversyner skulle komma att innebära ökade kostnader och/eller minskade intäkter kommer antagligen andra verksamheter inom nämndens verksamhet behöva prioriteras bort eller minska i omfattning. Annars riskerar kvaliteten i befintlig verksamhet att sänkas, vilket på sikt kan ge färre kunder och lägre intäkter. De senaste årens effektiviseringskrav i nämndens budget kan snarare komma att innebära att vissa säsonger måste förkortas, till exempel för

de idrotter som nyttjar anläggningar som är mycket energikrävande under vissa delar av säsongerna.

Föreningsstöd

Idrottsföreningarna är tillsammans med skolan viktiga för att skapa en aktiv fritid bland barn och ungdomar. Antalet som är medlemmar i en idrottsförening minskar nu även bland yngre ungdomar. Forskningen visar också att barn och ungdomar från familjer med sämre ekonomiska resurser är minst fysiskt aktiva på fritiden. Det viktigaste föreningsstödet till idrottsföreningar är fortsatt 0-taxa för barn- och ungdomsverksamhet i stadens idrottsanläggningar. Även övrigt föreningsliv behöver stöd i sitt folkrörelsearbete för att skapa en positiv fritid för barn och ungdomar. Förvaltningen ser även att stödet till det organiserade spontanidrottandet behöver utökas i framtiden.

Fritid för alla

Bland ungdomar med funktionsnedsättning är det i dagsläget endast ett fåtal som är delaktiga i fritidsverksamhet av något slag. Här måste en förändring komma till stånd och det är därför angeläget att stadens satsning Fritid för alla fortsätter genom förbättrad information och ett ännu bättre verksamhetsutbud. Olika handikappidrotter ska få en ökad tilldelning av tider i stadens anläggningar, utöver den satsning staden har gjort för att skapa ett centrum för handikappidrotten vid Beckomberga sim- och idrottshall. En upprustning pågår av Stora Sköndals handikappbad, för vilket idrottsförvaltningen i fortsättningen kommer att svara för skötsel och drift.

Övernattning i skolor

Ett avtal finns nu mellan idrottsförvaltningen, utbildningsförvaltningen och SISAB om övernattning i skolor i samband med idrottsturneringar, idrottsläger och liknande. Avtalet omfattar för närvarande 18 skolor. Ambitionen är att fler skolor ska omfattas framöver. Även idrottsnämndens egna anläggningar bör i viss utsträckning kunna omfattas av övernattningssystemet.

Evenemangsstaden

Lag-EM i friidrott ska genomföras på Stockholms stadion i juni 2011. Under år 2012 genomförs jubileet av 100 år efter OS i Stockholm 1912. Sommarspelen lade då grunden för en positiv utveckling av den olympiska rörelsen, men innebar också en plattform för utvecklingen av den moderna idrotten i Sverige. För att kunna genomföra jubileet på ett positivt och inbjudande sätt, som innefattar både att sommarspelen hundra år tidigare uppmärksammas och att det är framåtsyftande, kommer särskilda medel att behöva tillföras idrottsnämnden.

Ett viktigt uppdrag som förvaltningen har är att underlätta för föreningar att arrangera olika former av tävlingar/turneringar/arrangemang för idrottsföreningar som är aktiva i Stockholm. Det kan vara arrangemang som riktar sig till övriga Stockholms föreningar eller större arrangemang som är rikstäckande. Staden har goda möjligheter att erbjuda bra idrottsanläggningar till olika typer av tävlingsaktiviteter.

Regional och nationell samverkan

Stockholms idrottsförbund avser att de närmaste åren, i samverkan med Kommunförbundet Stockholms Län, utveckla det regionala samarbetet rörande utbildning inom idrottssektorn. Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, ska genom Kompetenscentrum för idrottsmiljöer lyfta frågan om de krav som kommer från olika idrottsförbund om utformningen av tävlingsarenor. Avsikten är att skapa en motpart som kan föra en dialog med idrottsrörelsen. Idrottsförvaltningen samverkar med Stockholms idrottsförbund och specialidrottsförbunden om förslag och krav på utveckling och modernisering av idrottsanläggningar. Under senare år har krav börjat ställas som överstiger idrottsnämndens planering för utvecklingen av stadens anläggningar. Ett begränsat och tydliggjort antal tävlingsarenor ska dock kunna uppfylla de arenakrav som ställs från idrottsrörelsens sida.

Exploateringsområden

Förvaltningen planerar för fortsatt ny- och ombyggnad av stadens utbud av idrottsanläggningar. Idrottsförvaltningen medverkar i planeringen av nya stadsdelar och förtättningsbyggnation i syfte att säkerställa att också idrotts- och friluftsentressen tillgodoses. I samarbete med exploateringskontoret ska rutinerna för kompensation vid exploatering av idrottsmark utvecklas.

Friluftsversamhet

En fortsatt utveckling av trygga motionsspår, som med hjälp av god belysning och kontinuerligt underhåll upplevs som säkra spår, ska ge fler möjlighet att komma ut i naturen. Utbudet ska breddas med fler friluftsgym, redskap för styrketräning placerade utomhus. Under de närmaste åren är det viktigt att utveckla friluftsområdena, men också att säkra gjorda investeringar med planerat underhåll.

Båtsport

En långsiktig utvecklingsplan för fritidsbåtlivet i Stockholm kommer att föreslås hösten 2010. Nyttjandet av befintliga uppläggningsområden ska effektiviseras, för såväl vinter- som sommarperioden. Också fler båtplatser ska anordnas genom att utöka och utveckla småbåtshamnarna. Efterfrågan på allmänna hamnar med platser för dem som inte är anslutna till en båtklubb överstiger vida tillgången, och förvaltningen fortsätter att söka lämpliga områden för allmänna hamnar.

Fiskeverksamhet

Idrottsförvaltningen har uppdraget att fortsätta den för länet så viktiga fiskevården. Genom uppdraget upprätthålls ett attraktivt havsöringsfiske, havsöringsfiskevård, biotopvård och fisketillsyn. Speciella satsningar ska göras för gäddan genom att anlägga gäddvåtmarker, vilket bekostas med LONA-medel (lokala statliga naturvårdsmedel), statliga fiskevårdsmedel, fiskekortsintäkter och vattendomsmedel. Även groddjursdammarna ska förbättras och bli fler.

Fastighetsunderhåll

Förvaltningen arbetar för närvarande med att ta fram en 10-årig underhållsplan för samtliga anläggningar, i syfte att stödja ett mer planerat och systematiskt arbete med fastighetsunderhållet och tydliggöra den nivå som erfordras för att säkerställa anläggningarnas funktionalitet och driftsäkerhet. Ett förslag kommer att föreläggas idrottsnämnden i juni 2010. Framtida stora åtgärder kommer att vara underhållet av de installationer som uppnått sin tekniska livslängd, t.ex. vattenreningen i nämndens badanläggningar. Från och med år 2010 avser förvaltningen att redovisa felavhjälpande underhåll för sig och planerade underhållsarbeten för sig, vilket underlättar uppföljningen av respektive åtgärdstyp.

Hyrespolicy

I arbetet med att ta fram en hyrespolicy ska avtalstyper, avtalsparter och lokaltyper ses över. Policyn ska skapa tydlighet externt och internt om vilka förutsättningar som gäller när idrottsnämnden hyr ut objekt. Hyresgäster ska kunna förvänta sig en likartad behandling och det ska finnas en tydlig process och enhetliga rutiner när hyresavtal tas fram. Policyn ska färdigställas under 2010.

En översyn av nämndens intäktsmöjligheter har påbörjats vad avser hyresintäkter. I de fall där det finns en marknad, dvs. att det finns ett antal likvärdiga lokaler att jämföra med, ska hyresnivåerna successivt anpassas till en marknadsnivå.

Beställningssystem

Förvaltningen ska se över möjligheterna att införa ett system för beställning av konsult- och entreprenadtjänster inom investerings- och underhållsbudgeten. I en förlängning ser förvaltningen fördelar med att integrera ett sådant system med stadens ekonomisystem Agresso.

Avtalsöversyn

Som ett led i den pågående översynen av idrottsförvaltningens avtalshantering ska förvaltningens alla avtal samlas i en gemensam databas med förvaltningens fastighetssystem LEB som grund. Den ska integreras med Agresso i syfte att förbättra rutiner för fakturering och uppföljning av kostnader och intäkter.

Upphandling och konkurrensutsättning

I samråd med stadsledningskontoret ska en ny upphandlingsform, s.k. konkurrenspräglad dialog, prövas i samband med uppförandet av en dubbelidrottshall på Stora Mossens idrottsplats. Detta i enlighet med den nya lagstiftning som träder i kraft den 1 juli 2010.

Förvaltningens enhet idrott ute västerort, som för närvarande drivs som en intraprenad, ska upphandlas på nytt under 2010. Detta skapar en osäkerhet om driftuppslagets omfattning från och med 2011. Den nuvarande intraprenaden avser att lämna ett bud i den kommande upphandlingen.

En upphandlingssamordnare har anställts som bland annat ska bistå i ett 40-tal aktuella ramavtalsupphandlingar. Därutöver ska policy, strategier och rutiner ses över vad gäller förvaltningens entreprenadupphandlingar, som volymmässigt berör ett 25-tal större upphandlingar och många fler mindre upphandlingar per år. I detta ingår att, avvägt mot stadens upphandlingspolicy och riktlinjer, analysera nuläge och "börläge", upprätta mallar och checklistor för entreprenadupphandlingar samt utbilda och förankra detta inom förvaltningen.

Säkerhet

Idrottsförvaltningen behöver utveckla sitt arbete med säkerhetsfrågor till att bli mer strategiskt och framåtblickande. Här ingår att ta fram strategier och policys för det förebyggande och övergripande säkerhetsarbetet där ansvarsfördelning och gränsdragningsfrågor utgör viktiga delar. Det är enligt förvaltningens mening angeläget att kunna erbjuda anläggningar och enheter ett bättre stöd i arbetet med säkerhets- och brandskyddsfrågor liksom att utbilda de anställda i frågor som rör brand, utrymning och säkerhet för dem som besöker idrottsnämndens anläggningar. En sådan ökad satsning på säkerhetsarbetet är svår att klara utan resursförstärkning.

Medarbetarna

Sjukskrivningsnivån bland de anställda i idrottsförvaltningen är låg i jämförelse med staden som helhet. En mindre ökning av de korta sjukfallen under 2009 föranleder förvaltningen att styra sina insatser till att förhindra nya sjukfall och förkorta de befintliga. Signaler om missförhållanden på arbetsplatsen ska uppmärksammas tidigt och varje chef ska initiera tidiga ärliga samtal med medarbetare, för att förhindra att missförhållanden leder till sjukfrånvaro. Förvaltningen ska börja utreda orsaker till korttidsfrånvaro redan efter tre tillfällen inom sex månader. I rehabiliteringsprocessen finns det enligt vad förvaltningen erfar tydliga positiva samband mellan tidiga insatser och snar återgång i arbete.

Förvaltningen fortsätter det intensiva hälsoarbete som lagt grunden till en hälsodiplomerad arbetsplats. Fortsatta prioriterade aktiviteter är att sprida hälsopolicyn

inom förvaltningen och utbilda hälsoombuden. De senare kommer att ha en aktiv roll i det planerade arbetet med rökfria arbetsplatser.

Fortsatta insatser för chefer är angelägna, i syfte att stärka deras kompetens och skapa ett engagerat ledarskap. Ett led i detta är regelbundna chefsforum. Idrottsförvaltningen deltar i TN-akademin, genom vilken unga akademiker får möjlighet att utveckla sina personliga egenskaper som projektledare/ledare.

Medarbetarsamtalet är ett viktigt forum för chefer och medarbetare att diskutera fram en individuell plan för kompetensutveckling. Förvaltningen ser att tydliga mål för medarbetare skapar engagemang och därigenom en god kvalitet i verksamheten. På några års sikt kommer kompetensutvecklingsplanerna att ge förvaltningen god kännedom om den samlade kompetensnivån inom idrottsförvaltningen.

3. Sammanfattande ekonomisk analys

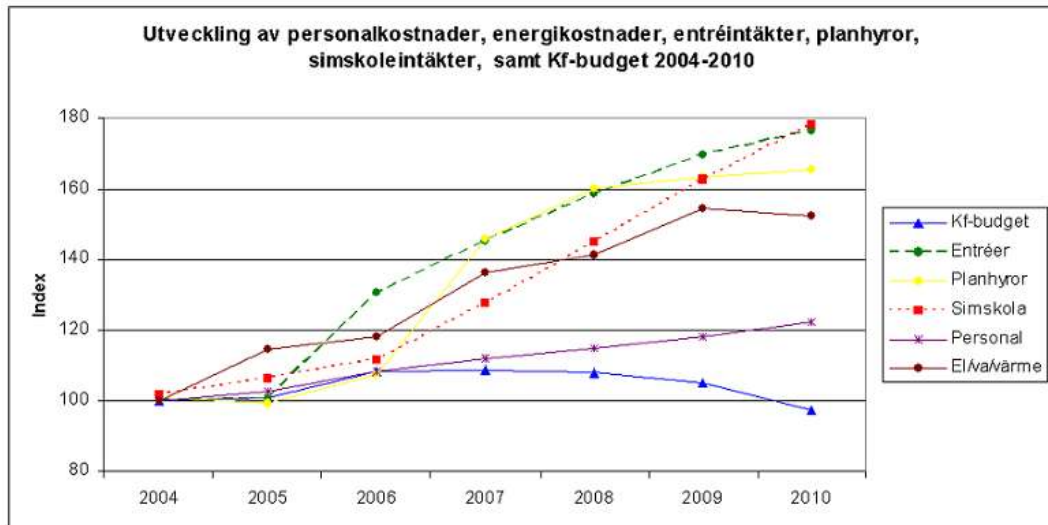
3.1 Drift

Sammanfattande analys

Nämndens ekonomiska situation påverkas i huvudsak av tre faktorer – simhallarnas besöks- och intäktsutveckling, ökat underhållsbehov i anläggningarna och den ökade investeringsvolymen som medför ökade drifts- och kapitalkostnader för nya anläggningar.

Diagrammet och tabellen nedan visar att ökade intäkter för entréer, planhyror och simskola, utöver intäktsökningarna i budgeten, har gjort det möjligt att delvis finansiera nämndens stora kostnadsökningar de senaste åren. Främst är det personal- och energikostnader som har ökat till följd av ökad verksamhetsvolym och stigande priser och löner. Den ökade besöksvolymen i sim- och idrottshallarna har även medfört ökade kostnader för städning, slitage, gymutrustning, material m.m. Fler konstgräsplaner medger en utökad användning under för- och eftersäsong, vilket medför ökade intäkter av planhyror men också ökade driftskostnader. Det har inte funnits utrymme att, med hjälp av de ökade intäkterna, finansiera ökade underhållskostnader som uppstått på grund av ökad volym samt ökat underhållsbehov på grund av ålder och slitage. Om inte behovet av löpande underhåll beaktas finns det stor risk för högre kostnader på sikt.

Mnkr

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010*
Kf-budget (netto)	317,1	320,8	343,6	345,1	342,5	333,7	308,6
Entréer	87,3	87,7	114,2	127,2	138,6	148,3	154,2
Planhyror	30,5	30,4	32,8	44,6	48,9	50,0	50,6
Simskola	9,6	10,2	10,7	12,2	13,9	15,6	17,1
Personal	179,1	184,1	193,9	201,1	206,1	211,9	219,0
El/va/värme	55,1	63,2	65,2	75,2	77,9	85,2	83,9

* För 2010 anges VP-värden för personal, el/va/värme, entréer, planhyror samt simskoleintäkter

Ökningstakten av entréintäkter har minskat de senaste åren och flera anläggningar ligger nära sitt kapacitetstak. Detta innebär nya budgetförutsättningar för nämnden. All ny verksamhet måste finansieras på bekostnad av befintlig verksamhet, om inte nämnden kompenseras för driftbudgetkonsekvenser av gjorda investeringar och inhyrning av idrottsanläggningar i kommande budgetar. Under åren 2008 och 2009 har nya och utökade lokaler hyrts in. Exempel på detta är Kämpingeskolans gymnastiksal och nya ytor i Liljeholmshallarna, som tillsammans medför ökade driftskostnader på cirka 4-5 mnkr per år från och med år 2010 och som nämnden inte har fått kompensation för.

Den nya Smedshagshallen i Hässelby Villastad tas i drift från och med hösten 2010. Driftskostnaderna för hallen har beräknats till cirka 2,5 mnkr per år och intäkter i form av planhyror beräknas uppgå till cirka 0,4 mnkr. Dessutom kommer Skanstullshallen att tas i drift under december 2010, vilket medför ökade driftskostnader från och med år 2011.

Förvaltningen har under de senaste två åren fått sammanlagt 12,5 mnkr för att satsa på stockholmarnas motionsvanor. Om nämnden inte får behålla dessa medel 2011 och kommande år tvingas förvaltningen att föreslå neddragningar av verksamhet. Möjligheterna till ytterligare effektiviseringar är i det närmaste uttömda utan att riskera kvalitet och säkerhet.

Idrott ute i västerort

Förvaltningens enhet idrott ute västerort ska upphandlas på nytt under 2010, vilket innebär stor osäkerhet vad gäller intäkter och kostnader för 2011. Både intäkt- och kostnadssidan kommer att påverkas på grund av utökad verksamhet på Grimsta IP, eftersom anläggningen har fått konstgräs 2010. Nettoeffekten av den utökade verksamheten är svår att förutsäga, vilket ytterligare bidrar till osäkerheten gällande intäkter och kostnader. Om upphandlingen resulterar i att idrottsförvaltningen inte kommer att fortsätta att sköta driften av enheten, finns risk att omstruktureringarkostnader uppstår under 2011.

Utveckling av entréintäkter

Antalet besök i sim- och idrottshallarna har ökat stadigt under en längre tid och det blir allt svårare att hitta nya verksamhetsytor inom anläggningarna. Det finns anledning att anta att de flesta anläggningar kommer att nå sitt kapacitetstak under kommande budgetperiod. Ett tecken på detta kan vara att entréintäkterna minskade under perioden januari-februari 2010 jämfört med motsvarande period 2009, trots höjda priser. Hänsyn måste också tas till planerade ombyggnationer under budgetperioden, som innebär att det i princip hela tiden kommer att vara minst en anläggning som är stängd. Ombyggnationerna ökar trycket på övriga sim- och idrottshallar utan att antalet kunder ökar totalt sett. Det är viktigt att enheterna fortsätter arbetet med att attrahera kundgrupper som vill träna på de tider belastningen inte är som högst.

Driftbudgetkonsekvenser av planerad upprustning/ombyggnad av sim- och idrottshallar

Under förutsättning att nämnden beviljas investeringsmedel planeras, som tidigare nämnts, ombyggnationer av Farsta sim- och idrottshall, Åkeshovs sim- och idrottshall samt Nälsta tempererade utomhusbad under åren 2011-2013. Ombyggnationerna får stor inverkan på nämndens driftbudget eftersom hela eller delar av anläggningarna kommer att vara stängda under tiden. Det kommer att bli en ökad nettokostnad som blir svår att hantera inom befintlig budgetram och utan negativ inverkan på övrig verksamhet.

Nettokostnaden beräknas öka med cirka 3,3 mnkr år 2011, 4,7 mnkr 2012 och 2,1 mnkr 2013. Tabellen nedan visar uppskattad effekt på intäkter och kostnader till följd av planerade ombyggnationer/stängningar.

Mnkr

	Just vp2010	Beräknad effekt, ombyggnad		
		2011	2012	2013
Förändring intäkter		-7,4	-8,6	-1,7
<i>varav:</i>				
Farsta	10,9	-7,4	-7,4	
Åkeshov	14,0		-1,2	-1,7
Förändring kostnader		-4,1	-3,9	0,4
<i>varav:</i>				
Farsta	11,5	-4,1	-4,3	
Åkeshov	12,2		0,4	0,4
Förändring nettokostnad		3,3	4,7	2,1

Beräkningarna baseras på följande stängningstider: Farsta maj 2011–aug 2012, Åkeshov sep 2012- aug 2013.

Kommentarer till tabellen

Den uppskattade effekten bygger på att Farsta sim- och idrottshall stänger helt under ombyggnadsperioden. I Åkehovs sim- och idrotthall ska endast bassängen stängas, samtidigt som Nälsta utomhusbad kommer att byggas om och fungera som en ersättning för Åkeshovs bassäng under hela ombyggnadsperioden.

Intäktsbortfallet blir omfattande även om en del av besökarna kommer att söka sig till stadens andra bad under byggtiden. Det är omöjligt att exakt förutsäga storleken på intäktsförlusten. Beräkningarna grundar sig på hur stora de olika intäkterna är och hur de fördelar sig över året. Vidare har hänsyn tagits till att entréintäkterna påverkas både före och efter ombyggnaden till följd av att en stor del av intäkterna utgörs av årskortsförsäljning. Enheterna ska aktivt arbeta med att motverka effekterna, bland annat genom tydlig information och särskilda erbjudanden till kunder i berörda anläggningar.

Intäktsbortfallet för Farsta sim- och idrottshall avser främst entréintäkter men även intäkter för simskola, planhyror, försäljning med mera. Intäktsbortfallet för Åkeshovs sim- och idrottshall beräknas inte bli lika omfattande, eftersom intäkterna för planhyror och simskola inte kommer att påverkas. Detta under förutsättning att simskolan kan ha samma volym på Nälstabadet och att idrotts- och gymnastikhallen kan vara öppen som vanligt. Däremot beräknas ett intäktsbortfall för försäljning, hyresintäkter och entréintäkter. Den beräknade minskningen av entréintäkter avser främst bad. Gym och gruppträning beräknas kunna fortsätta som vanligt.

Kostnaderna för Farsta sim- och idrottshall kommer att minska när anläggningen är stängd. I princip beräknas kostnaderna för timlöner, städning, inhyrning av per-

sonal med mera att helt upphöra. Vidare beräknas kostnaderna för energi och månadsanställda minska kraftigt. De simhallar som inte är stängda kommer så långt det är möjligt kunna fylla vakanser och minska kostnaderna för timanställda med hjälp av lånad personal från Farsta sim- och idrottshall.

Kostnaderna beräknas öka under ombyggnadsperioden för Åkeshovs sim- och idrottshall. Detta beror på att den mesta av verksamheten kan fortsätta som vanligt samtidigt som samordningsvinsterna med badet försvinner, eftersom badet inte finns i samma anläggning. Effekten på energikostnaderna blir inte heller så stor då tillkommande energikostnader för Nälsta beräknas bli ca 1,0 mnkr.

Fastighetsunderhåll

Idrottsnämnden ansvarar för förvaltning av anläggningar vars totala återanskaffningsvärde har beräknats till cirka 6 mdkr. Den totala lokalytan, inklusive inhyrda anläggningar, uppgår till cirka 282 000 kvadratmeter, och därtill kommer markanläggningar och tekniska installationer som också måste underhållas. Flera av nämndens stora anläggningar byggdes under 1960- och 1970-talen och är i stort behov av renovering för att anpassas till dagens verksamheter och behov och underhållas för att säkerställa funktionalitet och driftsäkerhet. Anläggningarna har också successivt blivit mer tekniskt komplicerade och innehåller allt mer teknisk utrustning. Anläggningsbeståndet har utökats under senare år, dels genom investeringar i befintliga anläggningar och dels genom förvärv av sim- och idrottshallar.

Förvaltningen har tidigare redovisat att det är viktigt att underhållsbudgeten långsiktigt kan utvecklas i takt med underhållsbehovet och byggkostnadsutvecklingen, och att förvaltningens bedömning är att underhållsbudgeten bör ligga på cirka 65 mnkr årligen. Ett förslag till 10-årig underhållsplan för samtliga anläggningar kommer att föreläggas nämnden i juni 2010. I budget 2010 minskades anslaget för planerat underhåll med 10 mnkr, och i verksamhetsplanen kunde totalt 41,8 mnkr avsättas för fastighetsunderhåll. På längre sikt kan en så låg nivå resultera i ett successivt ökande eftersatt underhåll och därmed en risk för kapitalförstöring. Det är viktigt att budgeten för fastighetsunderhåll minst återställs till 2009 års nivå, eller helst utökas ytterligare.

Underhållskostnader 2003-2010 (mnkr)

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 (budget)
66,1	54,6	47,2	49,8	55,7	47,5	55,5	41,8

3.2 Investeringar

I budget 2010 uppgår nämndens investeringsram för 2011 till 230 mnkr, och för 2012 till 200 mnkr. I förvaltningens förslag till treårsprogram för åren 2011-2013 delas projekten in i tre grupper:

- Upprustning, modernisering och nyproduktion av idrottsanläggningar inom ram 2011-2012 och inom motsvarande normal nivå åren 2013-2017
- Upprustning och modernisering av fyra sim- och idrottshallar
- Projekt som uppstår genom exploatering av idrottsmark eller föreslagen nyproduktion i stadsutvecklingsområden

Förvaltningen redovisar fortsatta behov av upprustning och modernisering av idrottsanläggningarna. Inom ram, eller senare i perioden inom motsvarande normal nivå, har förvaltningen i första hand prioriterat upprustning, modernisering och utveckling av befintliga idrottsanläggningar. Utöver större upprustningsprojekt som Stadion, Östermalms idrottsplats, Farsta idrottsplats och Kärntorps idrottsplats planeras under treårsperioden byggnation av en ny ridanläggning i Sätra och en dubbelidrottshall på Stora Mossens idrottsplats. Under perioden inryms även flera mindre upprustningsprojekt, bland annat upprustning av hissar, vattenrenings- och kylmaskinerianläggningar, och en fortsatt satsning på energibesparande åtgärder.

I budget 2010 anges att upprustning och modernisering av sim- och idrottshallarna i Farsta, Vällingby, Västertorp och Åkeshov inte har inrymts inom nämndens budgetramar under perioden, varför projekten enligt anvisningarna redovisas utanför ram i budgetunderlaget. Genomförandebeslut för projekten ska tillställas kommunfullmäktige, och i samband med genomförandebesluten kommer även beslut om finansiering att fattas. Kommunfullmäktige förväntas fastställa inriktning för upprustningen av de fyra anläggningarna i slutet av mars, och därefter kommer nämnden att behandla förslag till genomförandebeslut för Farsta sim- och idrottshall. Tidsplanen för upprustningen har reviderats jämfört med den som redovisades i inriktningsbeslutet, och projekten föreslås senareläggas cirka ett år. För att föreslagna åtgärder ska kunna genomföras krävs att nämnden tilldelas extra investeringsmedel utöver normal investeringsnivå.

Inom exploateringsnämnden pågår planering av flera större och mindre exploateringsprojekt som på olika sätt berör idrottsanläggningar. Förvaltningen har lagt samtliga exploateringsprojekt utanför budgetramen för åren 2011 och 2012, och även under resterande år i perioden. Motivet till detta är att pågående planering av exploateringsprojekt är omfattande, och under vissa år, t.ex. 2011, överskrider enbart planerade exploateringsprojekt den angivna budgetramen. Förvaltningen anser att samtliga exploateringar ska finansieras separat och utanför nämndens normala investeringsram. Förvaltningen ser i dagsläget inga möjligheter att prioritera in planerade exploateringsprojekt inom angivna budgetramar utan att åsidosätta behovet av upprustning och modernisering av befintliga idrottsanläggningar.

Specificering av föreslagna investeringar redovisas i *bilaga 1*, och kommentarer till projekten redovisas i *bilaga 2*.

Energibesparande åtgärder

I februari 2009 fastställde idrottsnämnden en energiplan för åren 2009-2019. Till energiplanen fogades även en anslutningsplan för fjärrvärme, en handlingsplan för förvaltningens energiarbete samt en energiredovisning. I planen tydliggjordes de insatser som idrottsnämnden kan göra för att bidra till stadens mål för energianvändningen. Energiplanen kommer successivt att revideras med hänsyn till ändrade förutsättningar.

Idrottsnämndens fastighetsbestånd, där många byggnader uppfördes under 1960- och 1970-talen, lever inte upp till dagens krav när det gäller klimatskal. Insatser behövs för att tilläggsisolera tak och fasader samt för att minska värmeförluster i glaspartier. Under kommande år fortsätter arbetet med att behovsanpassa fastigheternas tekniska system. Det innebär åtgärder för att göra det tekniskt möjligt att styra och variera värme, ventilation och belysning efter nyttjandet av lokaler och verksamhetsytor. Fastigheter som har energideklarerats under 2009 bildar underlag för planering av framtida arbeten.

Drift av idrottsnämndens anläggningar är mycket energikrävande. Genom särskilda satsningar, eller vid ny- och ombyggnation, görs kontinuerligt åtgärder i befintliga fastigheter för att minska energiförbrukning och verksamhetens effekter på miljön. En analys av energiförbrukningen visar att cirka en tredjedel av förbrukningen kan påverkas genom investeringar i fastigheterna, medan två tredjedelar i huvudsak styrs av verksamhetens omfattning, säsongsförläggning, utomhustemperatur och andra väderförhållanden. Större energikostnadsbesparingar kommer därför, trots de åtgärder som genomförs, att påverka verksamheterna.

I *bilaga 1* redovisas förslag till energibesparande åtgärder som bedöms medföra en effektivisering på ett till två års sikt. Redovisningen avser dels åtgärder inom fastställd budget, dels ytterligare åtgärder som skulle kunna genomföras om nämnden tillförs ytterligare budgetmedel. Blanketten omfattar åtgärder som ger tydliga kostnadsbesparingar i form av minskning av inköpta kilowattimmar. Andra typer av effektiviseringar i form av mindre miljöbelastning, minskade koldioxidutsläpp eller bättre resursutnyttjande, av t.ex. vatten, efterfrågas inte i redovisningen. Bland de åtgärder som förvaltningen föreslår kan nämnas nyttjandestyrd ventilationsdrift i idrottshallar, bättre isolering mellan olika klimatzoner i ishallar och bad samt ökad återanvändning av tillförd värme i värmekrävande anläggningar.

4. Övriga redovisningar

Försystem till Agresso

Förvaltningen ska se över möjligheterna att införa ett system för beställning av konsult- och entreprenadtjänster inom investerings- och underhållsbudgeten. I en förlängning ser förvaltningen fördelar med att integrera ett sådant system med

stadens ekonomisystem Agresso. Detta avser antagligen både huvudbok- och reskontrafiler. Ingen exakt beräknad tidpunkt finns för förändringen, men det är möjligt att en integration kan bli aktuell under perioden 2011-2013.

5. Lokalförsörjningsplan

5.1 Inledning

Lokalförsörjningsplanen utgår från den situation som råder i mars 2010 och tar upp kända förändringar under den närmaste treårsperioden 2011-2013. Redovisade hyror avser helårseffekt. De i tabellerna angivna hyrorna avser årshyror 2010.

Idrottsnämndens verksamhetslokaler inryms huvudsakligen i de egna idrottsanläggningarna. Omfattning, kostnader och planerade förändringar för dessa redovisas i andra delar av budgetunderlaget. I lokalförsörjningsplanen redovisas endast de lokaler som nämnden hyr av andra hyresvärdar.

5.2 Kapacitet

Administrativa lokaler

Adress	Antalet arbetande	Årshyra 2010	Yta kvm	Hyra per kvm	Hyresintäkter	Fastighetsägare	Verksamhet
FLEMINGGATAN 8	93	6 237 000	2 905	2 147	0	Fastighetskontoret	Administrativ lokal
PIPERSGATAN 41	8	771 000	359	2 147	0	Fastighetskontoret	Administrativ lokal

Idrottsförvaltningens administration är sedan många år samlad i Separatorhuset på Fleminggatan 8. Byggnaden ägs och förvaltas av fastighetskontoret. Det finns enligt förvaltningens mening ett behov av nya, mer funktionella, lokaler för idrottsförvaltningens administration. Antalet arbetande i lokalen avser per den 1 mars 2010.

Verksamhetslokaler

Tabellen nedan visar de verksamhetslokaler som förvaltningen hyr in från andra hyresvärdar. Lokalerna hyrs av såväl stadens egna fastighetsbolag (t.ex. Sandborgsbadet som hyrs av Micasa) och fastighetskontoret som av externa hyresvärdar. Centralbadet, som förvaltningen hyrt i 20 år som förstahandshyresgäst, har sedan drygt ett år tillbaka sagts upp. Ett nytt hyresavtal har tecknats för Kronobergsbadet. Idrottsförvaltningen är andrahandshyresgäst och hyr av Rikspolisstyrelsen, som i sin tur som förstahandshyresgäst hyr av statliga Specialfastigheter

Sverige AB. Det nya avtalet innebär bruttoskillnader både på kostnads- och intäktssidan. Nettokostnaden är något högre än tidigare.

Adress	Årshyra 2010	Yta kvm	Hyra per kvm/år	Hyres- intäkter	Fastig- hetsägar e	Verksamhet och anläggning
MEDBORGARPLAT- SEN 4	5 690 000	4 030	1 412	30 000	Fastighets- kontoret	BAD Forsgränka badet
BODHOLMS GÅNGEN 10	490 000	260	1 885	53 000	Boulabee Stockholm AB	Gym, del av Skär- holmshallen
DROTTNING SO- FIAS VÄG 20	1 900 000	1 033	1 418	50 000	Akademisk a Hus	BAD GIH-badet
BERGSGATAN 58	2 236 000	1 300	1 720	476 000	Rikspolissty- relsen	BAD Kronobergsbadet
DALENS ALLÉ 10	1 570 000	1 209	1 270		Micasa Fastigheter i Stockholm AB	BAD Sandsborgsbadet
MEJERIVÄGEN 4 MEJERIVÄGEN 4	7 090 000 261 000	6 711 174	1 056 1 500	1 845 000	LE Lundberg AB - " -	IDROTTHALL Lilje- holmshallarna Personallokal
OLOF PALMES GATA 27/VASAGATAN 52	609 000	262	2 324		VASA- KRONAN	UNGDOMSGÅRD/ DUKIS
ODD FELLOW VÄ- GEN 26	269 000	358	751		BRF NOR- DENS VÄNNER	GYMNASTIKSAL Ålgrytehallen
SKEPPSMÄKLARGA- TAN 1	5 312 000	2 300	2 309	517 000	Fastighets- kontoret	IDROTTHALL Sjö- stadshallen
GRÅHUNDSVÄGEN 82 C	429 000	402	1 067		FASTIG- HETS AB Brostaden	FRITIDSGÅRD Träff- stugan
KLÄDESVÄGEN 25	3 195 000	1600	1 794	102 000	Sporthal- larna Stock- holm AB	SPORTHALL Brommahallarna
VÄSTBERGA GÅRDSVÄG 38-52	500 000	648	370	92 000	GE Real Estate Capi- tal	SPORTHALL Västberga polishus
SPRALLENHALLEN ERIKSDALS BP	419 000	190	2189		Cramo Sverige AB	Omlädningsbodan

Kommentarer till sammanställningen

Skärholmens sim- och idrottshall – avser den inhyrda gymnastiksalen belägen utanför själva anläggningen, i den del som ägs av Boulton Stockholm AB.

GIH-badet – diskussioner förs med Akademiska hus som vill rusta upp anläggningen bland annat för att möta myndighetskrav, vilket innebär att badet måste hållas stängt under en längre tid. I samband med förestående omfattande upprustning av det egna Åkeshovsbadet, som då behöver stängas, behöver förvaltningen hitta evakueringsmöjligheter. Därför ser förvaltningen gärna att Akademiska hus om möjligt senarelägger sin upprustning något. Något besked om detta har förvaltningen ännu inte fått.

Kronobergsbadet – tidigare lokalförhyrning från Vasakronan AB skedde per timme. Därför redovisades ingen hyreskostnad fram till 2009. Nu är detta ändrat och förvaltningen har tecknat ett andrahandskontrakt med Rikspolisstyrelsen (RPS). Fastighetsägare är statliga Specialfastigheter Sverige AB. Förvaltningen får ersättning för personalsimning m.m. som RPS utövar.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Sprallhallen - en provisorisk hall som ägs av förvaltningen. Den ska finnas tills dess att den nya Skanstullshallen tas i drift. Därefter flyttas den till annan plats. Kostnaden avser två omklädningsbodar som hyrs in.

Liljeholmshallarna – verksamheten utökades 2009 och ett nytt hyresavtal gäller från och med den 1 april 2009. Hyreskostnaden har ökat genom en tillkommande yta på 980 kvm. Det nya avtalet löper på 10 år t.o.m. 2019-03-31 och omfattar två lokaler. En större på totalt 6 711 kvm (inklusive tidigare förhyrning) och en mindre på 174 kvm som kommer att användas som personallokal. År 1 fick förvaltningen en hyresrabatt på 450 000 kr. Hyran för den mindre lokalen uppgår till 261 000 kr (1 500 kr/kvm). Kostnader för vatten och avlopp ingår i hyran.

Brommahallarna – ursprungligen en tidsbegränsad förhyrning i avvaktan byggande av nya hallar i området (Stora Mossens IP). Nuvarande avtal löper ut i juni 2011. Hyresvärden har nu aviserat att man inte har för avsikt att förlänga avtalet eftersom man vill bygga bostäder på tomten.

Stiftelsen Stora Sköndal – förvaltningen bedriver sommarverksamhet för barn och ungdom med funktionsnedsättning inom området Stora Sköndal. Efter godkänt genomförandebeslut om upprustning och modernisering, kommer ett 25-årigt hyresavtal att tecknas med Stiftelsen Stora Sköndal. Enligt förslaget svarar idrottsförvaltningen för omfattande upprustningsåtgärder och som hyresgäst också för drift och underhåll.

5.5 Kostnadsutveckling

För närvarande sker ingen ökning av hyrorna för vissa lokaler, framför galler det kontor. Tomställningsgraden är idag högre än tidigare. För idrottsnämndens verksamhetslokaler har det skett en kostnadsökning med cirka 3 procent sedan föregående år, bl.a. beroende på att kostnaden för värme har stigit. För de kommande åren bedömer inte förvaltningen att kostnadsförändringen kommer att överstiga förändringen i konsumentprisindex (KPI).

Bilagor

Bilaga 1 Blankettunderlag SLK

Bilaga 2 Kommentarer till investeringar